

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Feria Qvinta. De Iis Qvi Extremi Ivdicit die iudicandi erunt.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

FERIA QUINTA.

DE IIS QUI EXTREMI IVDI-
cii die iudicandi erunt.

Partitio.

1. De iudiciali gladio Christi.
2. De comparitione omnium ac separatione.
3. De resurrectione omnium.
4. De disparitate resurgentium.
5. De loco iudiciali.
6. An & parvuli non baptizati comparebunt.

Memorare nouissima tua, & praesertim iudicium, atq; propone tibi ob oculos, qui in eodem iudicandi erunt, & in aeternum non peccabis. *Ecl. 7.*

FIGURA.

Ezech. 19.

Vtuum illud oraculum Iudaicae Synagogae Moyses, cum Israelitas, qui tunc centorum millium numerum complebant, ex vniuersa Aegypto collectos educeret, omnes in desertum Sinai deduxit, vt illic legem, quae magno cum fragore tempestatibus & tubarum sonitu promulgabatur, acciperent. Idem omnino in suprema illa die euenturum est; Christus enim, prudens ille totius vniuersi legislator, omnes homines, tam qui à multis saeculis defuncti in tumulis iacent, quam qui tunc moriuntur, in vnum collectos, in vallem Josaphat deducet, vt in ea non legem aliquam, sed horribilem sententiam, quae cum tonitru, fragoribus & procellis feretur, accipiant. Sententiam, inquam, illam generalem, ac terribilem de ceterum, quod tam in eos, qui ante nos vixere, vel nobiscum modo viuunt, quam eos, qui sequentibus saeculis vsque ad mundi consummationem futuri sunt, pronuntiabitur. Illic scilicet omnes totius orbis status congregabuntur: de quo conuentu hodie vobis pluribus loquar. Porro, vt omnia pro dignitate rei que amplitudine peragantur, omnia ad iudicium huius gloriam, iudicandorumque consolationem

reducent, more solito ad sancti Spiritus opem velut ad asyllum confugiamus, simulque Deiparae auxilium efflagitemus: ille nos conducatur, haec deducatur & dirigatur; ideoque supplices salutationem illi Angelicam recitemus:

Ave MARIA.

Nullum vnquam prudentius & simul seueius sapientissimus ille Regum Salomon iudicium tulit eo, quod in Regum libris scriptum legimus: quando nimirum duabus coram eo de prole mortua disceptantibus mulieribus, sublimi è folio duodecim leonibus fulto, puerum de quo quaestio instituta erat, quo vtraque sibi satisfactum arbitraretur, medium gladio dissecandum, & cuius partem, ad tollendam controuersiam, ex aequo dandam pronuntiauit, hocce iudicium alterius cuiusdam longe horribilioris, quod Salomon noster IESVS CHRISTVS instituet, typus sit ac figura; Quando nimirum ipse in throno maiestatis confidens, Angelis & Archangelis circumquaque stipatus, disceptantibus coram ipso duabus matronis, extremo dolore affectis, Ecclesia nimirum militante & triumphante, idque de gloriae & beatitudinis prole, furoris gladium exeret, vt vtrique ex aequo iustitiam administret. Ita id ipsum praedixit Psalmodographus: *Gladium suum vibrauit, arcum suum tetendit.* Et Ezechiel: *Egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab Austro vsque ad Aquilonem.* Item Job: *Fugite ergo à facie gladii, quoniam ultor iniquitatum gladius est,* quem gladium cum David in spiritu vidisset, ingenua prouoluit Dominum orat, quo ab hoc mucrone eripi possit, *De gladio maligno eripe me.*

Mystice haec omnia in reuelationibus suis vidit Ioannes, quando admirabilem quendam hominem vidit, cuius ex ore gladius anceps egrediebatur; per quem iudicis nostri furorem vere putem designari: cuius nimirum vox adeo horrenda futura sit, vt iustar acutissimi gladij animas simul & corpora transfodiat & diffundat. Atque hinc Propheta regius iudicem hunc

orans, vt iudicij sui diem maturer, atque impijs iustitiam faciat, eum, vt lateri gladium accingat, hortatur, *accingere gladio tuo super femur tuum potentissime*; in quo iudicio cum eosdem euertendos & perdendos prælagiret, ait: *Tradentur in manus gladij.* Quidquid demum sit, de inimicis suis Deus vindictam sumet, omnesque gladio exterminatore vsque ad internecionem delebit.

Gen. 3. Cum Deus Adamum eiusque coniugem, quod diuinam peccando maiestatem offenderent, iudicare constituisset, ac tristem mortis in eos ferre sententiam, quæ ad omnes etiam posteros longa serie subsequentes se extenderet, Cherubinum quendam flammanti armatum rhomphæa ante Paradisi introitum, qui eundem custodiret, collocauit. Hic nobis ad oculum demonstratur, vltimi iudicij tempore, quando nimirum omnes ad mortem condemnandi erunt, appariturum, non quidem Cherubinum, sed ipsum Deum, idque in valle Josaphat iustitiæ rhomphæa accinctum. Notandum vero est, gladium hunc ancipitem fore & vtriusque acutum, vt hinc euidenter fiat, non corpora tunc solum, sed animas etiam condemnandas, viuos deinde non secus ac mortuos diiudicandos, & omni hunc ex parte vulnera inflicturn.

Hic autem iustitiæ mucro, quamdiu hic viuimus, non nisi vna ex parte scindit, corpus quidem dumtaxat in hac vita, in altera vero animas castigans: sed in iudicij die anceperit, corpora simul & animas in interitum præcipitans. Adhæc idem hic iam inde à mundi exordio adeo obtusus fuit, vt non nisi vna ex parte secare potuerit: & quamuis ingentes plagas fecerit, nunquam tamen, quæ secanda erant, penitus valuerit rescindere. Magnam quidem incisionem fecit diluuij tempore, quando omnes præter octo interemit: at vniuersum hominum genus excindere non valuit, octo animabus in ruinæ reparationem relictis. *Ægyptiorum* quidem plurimos interemit, sed solos primogenitos. In excidio Jerichuntino omnes quidem domos

euertit & destruxit, at vna Raab meretricis impune habuit. Quam crudeliter, deinde in Sodomorum Gomorrhæorumque territorio sæuiri, adeo, vt in ipsos etiam lapides animaduertit: Familiam tamen Loth nunquam potuit excindere. At post vitam hanc, vtriusque erit acutissimus, omniaque descendet & perdet. Figuras depromamus.

Voluit olim Dominus, Josuam Amalecitis bellum inferre, victoriamque luculentam pugnantem concessit, eosdem tamen penitus excindi noluit, nec stirpitis deleri: sed quadringentis post annis, Hebræorum iam regno stabilito, inque meliorem ordinem redacto, Sauli præcepit, vt Amalec deleteret, penitusque extirparet, vt ne ipsi quidem parceret animalibus: *percutite Amalec, & demolite vniuersa eius, omniaque interficite à viro usque ad mulierem, paruulum & lactentem.* Hic docemur, Deum sæpe quidem in hac vita de nobis triumphum agere, deque vitiis nostris victoriam referre, at penitus nolle perdere: sed, vbi regnum Israel semel stabilitum fuerit, id est, vbi electorum regno celesti inferendorum numerus completus, atque impiorum iniquitas ad summum iam venerit; omnia delenturum, & ad ipsa vsque animalia vastaturum.

Saul eum armis gravatus innocuum Dauidem ad necem insectaretur, eique insidias strueret; Dauid semper ab eo fugit, & eius rabiem declinauit; dumque eum commode in spelunca occidere potuisset, superfedid, laciniam chlamydis præcidisse contentus. At cum Saul nihilominus in nefaria conspiratione machinationeque impia progredere: in montibus Gelboe vna cum filiis à Philisthiim fufus fugatusque inglorius occubuit. Idem prorsus hic agit Deus. Nam interea dum eum velut impij quidam Saules in hac vita, omnibus peccatis armati persequimur: nos ille quodammodo fugit, & abscondit se; & licet omni nos momento & nullo non loco, ad inferos possit detrudere, superfedet tamen, laciniam aliquam de chlamydis nostris, afflictionem temporalem immittendo, rescuisse contentus.

tentus. At ubi nos in peccatis nihilominus inualefcere, inque via iniquitatis progredi conſpicit: ad alterius nos vitæ montes & in vallem Iofaphat, quæ ſunt, velut mōtes Gelboe, quos nec ros, nec imber miſericordiæ irrigat, educens, in manus Philiftæorum infernalium, cuncto vanitatum noſtrarum exercitu fuſo fugatoque, nobisque & peccatis noſtris, quæ infelix animæ abortus ſunt, morti æternæ adiudicatis, tradet. Adeo, vt dicendum ſit, omnes omnino homines in altero mundo & in horribili iudicij die, hoc gladio interficiendos, & mox reſurrecturos, vt coram iudice hoc compareant, plenam operum ſuorum mercedem recepturi. Tanta porro hic horror & deſolatio erit, vt ſi vel ſemel eandem in mentem reuocarem, ab omni proſus delicto vitam immunem traduceremus: *Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis*, ait Sapiens: hac de re hodiernam concionem contexam, quæ duabus conſtat partibus, prima de iis ager, qui in cruento hoc die iudicandi erunt, altera vero demonſtrabit, quo habitu & ſchemate reſurrecturi ſint, qui illuc venient: in quo ſi benignas mihi aures præbueritis, non medioerem me vobis vtilitatem & voluptatem allaturum conſido.

In iudicio omnes homines colligantur.

Principio igitur dicendum eſt, in ſupremo illo iudicij die, omnes omnino homines, qui ſuperioribus ſeculis fuere, aut modo etiam viuunt, vel ad mundi conſummationem vſque futuri ſunt, vnum in locum congregandos: tam eos, qui duobus annorum millibus, in lege naturæ vixere, quam, qui totidem annos in Moſaica & ſimul eos, qui ſub lege Euangelica vixerint & victuri ſint. Hic omnem ſuam poſteritatem Adam conſpiciet, hic omnes filios agnoſcet Eua, poſteros ſuos Noë, ſemen ſuum Abraham, & ſiliorum ſucceſſionem, Jacob in duodecim diſperſitam tribus, & numeroſam congregationem.

II. Illic comparebunt omnes, qui Aſiam incoluerunt, omnes, qui ſub torrida Africæ plaga eommorati ſunt, omnes quos diues Europa produxit, omnes denique quos vt ſuos America agnoſcit. Illic rationem reddituri

venient ex Oriente, & Occidente, ex Septentrione & Meridie, ipſi etiam Antipodes integro a cæteris diſcreti orbe. Ita namque id docet Euangelista: *Congregabuntur autem cum omnes gentes*; tam quæ Arcticum, quam quæ Antarcticum polum reſpiciunt, & quæ vltra ſterum Gaditanum & Herculis columnas ſunt poſitæ. *Omnes gentes*. Hic aderit Æthiops vicino peruſtus ſole, & Indus orto iurare anhelantibusque etiamnum equis afflatus: hic aderit Scythia & Sarmata Arctico frigore excoctus, & quicumque ſub occiduo cæli axe cadentem ſolem cōſpiciunt. *Omnes gentes*. Gallus nimitum inconſtans & varius, Hiſpanus furuus, Italus duplex & iram fonens, ſaſtuofus Britannus, mobilis Belgæ, diſſolutus Germanus, ac denique perfidus Tartarus. *Omnes gentes*. Chriſtiani, inquam, pij; Iudæi ſuperſtitioſi carimoniis dediti, Proteſtantes ſectarij & hæretici, Græci ſchiſmatici, Turcæ Mahometis cultores, & Ethnici omnes idolis immolantes. ô eequænam illa iurisdicſio! quam late patens diſtrictus! Paulus Apoſtolus, quem ſchola cœleſtis, teſte Eufebio Cæſarienſi, erudiuit, hoc confirmat: *Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, vt recipiat vnusquisque prout geſſerit in corpore ſuo, ſiue bonum ſiue malum*; id eſt, *Quamprimum vt buccina ſignum dederit, cælitres omnes cælo, demones inferno, purgandi omnes purgatorio, mortui denique ſepulchris egrediantur*: nam

*Tuba mirum ſpargens ſonum
Per ſepulchra regionum,
Coget omnes ante thronum.*

ô terribile tubæ ſignum! ac terribilius multo eſt, quod Apoſtolus ait, *manifeſtari*; quo oſtendit, omnia tunc peccata & ſecreta cordium aperta & patentia fore. Neque enim tunc aſſumi poterūt ſici folia ad peccati turpitudinem velandam, non erunt tum cameli portatitij, quibus idola Laban auehantur, ſed tunc per parietem mortalis huius templi latentis introſum abominationes, toti orbi patebunt, & cordis adyta tunc cuius aperta erunt.

Tunc omnes ſimul Patriarchas vno in loco videre dicebis, illic Prophetarum laudabilis.

R.

Matth. 23.

Lib. 3. c. 4.
lib. Eccl.

2. Cor. 5.

Gen. 31.

Ezech. 8.

dabilis numerus, illic gloriosus Apostolorum chorus, illic candidatus Martyrum exercitus, illic candidata Virginum agmina, & vniuersa Angelorum militia comparebunt. Tres item illæ Hierarchiæ cœlestes, in tres legiones subdiuisæ, atque vnaquæque legio in varias turmas, manipulos, atque innumeros spiritus distincta. Nam, teste Propheta, *non est numerus militum eius: quorum non nisi per millia & myriades Daniel numerum subducit, Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei.*

Iob. 25.

Dan. 7.

Exod. 14.

Tunc erit, Auditores, exitus ille de Ægypto, quando nimirum corpora illa terræ visceribus egredientia, quæ tanto iam tempore in sepulchris genuere, pelle & carne propria circumdata, iterumque redanimata & rubrum diuinorum iudiciorum mare tranare parata, partim quidem vndarum vorticibus abripiuntur, improborum scilicet, partim vero portum & fidam stationem attinget, id est, iustorum & electorum.

Tunc quoque parabolæ illæ Euangelicæ finem accipient & complebuntur, & imprimis illa de decem virginibus. Nam statim vt tuba insonuerit, iudiciumque indictum fuerit, virgines illæ tam fatuæ quam prudentes, peccatores nempe & electi corpora sua, quæ per lampades designantur, refument, & simul oleum, id est, bona opera: atque ita obuiam sponso, qui tunc instar Iudicis erit, procedent. Sed stolidæ illæ virgines, peccatrices scilicet animæ, oclusam inuenient ianuam, (ianuam misericordiæ gratiæque; aditum intelligo,) nihil enim tunc amplius promere poterunt, & inutilis omnis erit poenitentia. Virgines autem prudentes, id est, iusti recta ad æternæ beatitudinis nuptias cum sponso epulaturæ transibunt. Atque ita hanc parabolam interpretatur Sanctus Hilarius. Transeamus ad alteram.

Matth. 25.

Matth. 13.

Tunc quoque tempus messis vniuersalis adueniet; tunc mundi huius ager, bona semine iustorum & peccatorum zizaniis confusus, falcem patietur: operarij namque, id est, Angeli, zizania primum euellent, id est, peccatores, eaque in fasciculos colligata

flammis perpetuis tradent: bonum autem virtutum semen, quod in iustorum animis excreuit, in cœlum, id est, in æternæ beatitudinis horreum congregabitur. Ecce tertiam.

Tunc erit etiam aduentus illius patrisfamilias, qui secessit in regionem longinquam, idque ipso ascensionis suæ die: in qua iam mille sexcentis propemodum annis hæsit. Interea vero nos hic velut seruos reliquit, omniumque nobis rerum & bonorum suorum, talentorum, inquam, crucis, mortis, passionis, gratiarum, omniumque meritum administrationem concedidit. At vbi reuersus fuerit, id est, ad iudicium venerit, exactam de omnibus ab vnoquoque rationem deposcet, adeo, vt qui interea plurimum lucrifecerint: magnis honoribus & diuitiis cumulandi sint: qui vero negligentes & inertes peccantes & talentum conceditum absconderint, in tenebras exteriores præcipitandi. Tunc namque diligentibus & sedulis dicetur: *Ego serue bone & fidelis, quia in pauca suscipisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.* De inertibus vero & ignauis. *Eicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium.*

Matth. 25.

Matth. 25.

Matth. 25. 1000. 7.

Tunc denique bonus ille Pastor, qui olim de se testatus est, *Ego sum pastor bonus,* circa mundi vesperam, oues ab hædis sequestrabit, hos à sinistris, illos vero à dextris constituens: id est, peccatores in æternam damnationem præcipites ager, iustos vero æternæ beatitudinis compores faciet. Hactenus parabolæ, iam figuras aliquot depromamus.

Moyse Hebraicum populum distinctum. *Dom. 17.* rursus, sex tribus in monte Garizim colloca- *Figura.* uir, eos nimirum quorum patres è liberis & honestis matronis nati erant, quales erant Lia, Rachel, &c. vt illic diuinam benedictionem perciperent: alias sex in monte Hebal consistere voluit, vt ibi maledictis & diris deuouerentur, quarum maiores libertini erant, & ancillis nati. Idipsum facturus est Moyse noster Christus: omnes namque mundi nationes in valle Iosaphat, quæ haud procul à monte Oliueti sita est congregabit, & tunc sex tribus à dextris constituet,

eruet, Angelos videlicet, Patriarchas, Prophetas, Apostolos, Martyres & Virgines, qui omnes illustri & nobili stirpe prodierunt, vt celestem illic benedictionem percipiant, *Venite benedicti Patris mei: sex vero à sinistris: diabolos scilicet, ethnicos, Hæreticos, Iudæos, nefarios Christianos, & infantes sine baptismo regenerationis mortuos; plebeias inquam & sordidas animas, mera peccati mancipia, & in trivio nata, vt in æternum condemnentur. Ite maledicti in ignem æternum.*

Legimus in Iosue, cum Leuitæ populim benedicere aut maledicere cuperēt, omnem multitudinem circa arcam Domini in duas partes diuisam, & partem hinc, & partem illinc stetit: *Omnis autem populus & omnes maiores natu ducesque ac iudices stabant ex utraque parte arca, media pars eorum iuxta montem Gariz in & media iuxta montem Hebal. Post hæc legit omnia verba benedictionis, & maledictionis & cuncta quæ scripta fuerunt in legis volumine.* Docemur hic, mox, vt summus Iudex in die iudicii maledictiones vel benedictiones pronuntiauerit, omnes mundi homines in duas partes, in conspectu summi illius Præsidis, qui vera Arca fœderis est, diuisum iri, his ab vna, illis vero ab altera consistentibus. Ecce & alias.

In ipso rerum primordio diuisit Deus lucem à tenebris. Ait Augustinus, hoc etiam de iudicio intelligi, osse, quo angelos prauos à bonis, contumaces & præuaticatores à moderatis seiuinxit. Equidem post tantum doctorem aliosque Patres sanctitate & doctrina illustres, putem hic etiam oblique extremum iudicium designari, quo Deus electos, qui sæpius filii lucis appellantur, ab improborum colluue, qui tenebrarum filii sunt, aliquando separaturus est.

Nabuchodonosor potens ille Chaldæorum rex, elegit sibi in excidio Ierosolymitano, ex omni adolescentum numero, iuuenes pulcherrimos, in quibus nulla esset macula & moribus excelsissimos, vt regi deinde à mensa, à cubiculo & poculis essent, & quotidie coram eo apparerent: reliquam vero tur-

bam in Chaldæam abduxit, vt illic vincula sustinerent & in mancipia venundarentur. Ita quoque Deus, totius orbis princeps, in tristi magnæ huius ciuitatis, mundi scilicet, excidio, formosas electorum animas, in quibus nulla sit peccati contagio, sibi assumeri; quo in palatio semper deseruiant, & diuinitatis suæ maiestatisque beatitudine fruantur: reliquos autem in captiuitatem abducat, & carceribus Satanicis, id est, æternis, mancipabit. E quibus omnibus efficitur, omnes omnino defunctos sepulchris egressuros, & omnes mundi nationes ante eum apparituras.

O infinita & immensa virtus! Quid fieri potest aut credi, corpora illa, quæ iam à quatuor aut quinque annorum millibus in cineres & putredinem redacta sunt, iterum victura, locutura, ambulatura? corpora inquam, quæ vorticibus marinis absorpta sunt, vbi à piscibus deuorata, qui deinde ab hominibus, homines vero à bestiis consumpti sunt, quæ deinde in putredinem conuersæ? Quid nisi quæ enim tu, ô humana curiositas, fieri non posse putas potentia diuinæ facillima sunt. Et sane multo facilius est, putredinem corpus in pristinum statum reformare, quàm nouum aliquod ex nihilo, nulla parata materia conderi. Hinc David *Custodite Dominus omnia ossa eorum, unum ex his non contretur, nec amitteretur.*

Creator ipse Ezechieli Propheta hoc ad oculum demonstrauit; duxit enim illum in campum mortuorum ossibus oppletum; & ait, *Putasne uiuent ossa ista: & vt dictum factum est, ecce accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad iuncturam suam, & vidit, & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt, & extensa est cutis in eis desuper: & ingressus est in ea spiritus & uixerunt, steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis valde.* Dic veritatem Propheta, an non & nos hinc erudimur, & post nos, vniuersa hominum posteritas, omnes illos mortuos qui modo in camiteius sepulchra erant, in magno iudicii die resuscitandos, pelle & carnibus vestiendos, ac rursus animandos: & quidem sine vlla exceptione; omnes enim iterum solis lumen intuebuntur re-

diui;

Matth. 25.

Matth. 25.

Ios. 8.

Gen. 1.

Ioan. 12.

Luce. 16.

III.

Psal. 33.

Ezech. 37.

Ion. 2.

diuini. Ad imitationem scilicet Ionæ Prophetæ; hic namque cum triduo in ceti aluo captiuus fuisset, sospes & incolumis est egressus, eque duplici custodia ventris & Oceani, liberatus. Mundus hic, Auditores, vt hoc proposito nostro adaptemus, turbulentus quidam Oceanus est, terra Cetus: eius autem vtero & visceribus infiniti Ionæ, id est mortuorum corpora, salui & integri prodibunt, in alterius vitæ litus eiekti, vt æternæ beatitudinis portum intrent, vel ad scopulos allisi æternæ damnationis naufragium incurrant.

Dan. 14.

Dan. 3.

Daniel ad lacum leonum coniectus, viuacior & vegetior exiuit, quam intrauerat. Tres illi Hebræorum pueri in fornacem Babylonicam detrusi, cunctis stupefcentibus, illæsi, & nec ambusti quidem, egressi sunt. Ita quoque ex inferioribus mundi huius carceribus, elementorumque camino, non sine miraculo, diuina similiter hic cooperante potentia innumeri mortui exhibunt, vt coram iudice se fistant.

Exod. 17.

Psal. 113.

Moyſis virga petram Sinaiticam percussit, magno totius populi stupore, eadem aquam elicit: quod prodigium Dauid Prophetæ diu post ruminans dixit: *Qui conuertit petram in stagna, & rupem in fontes aquarum: Non secus esset, summo illo Deo potentia suæ virga ferale illas sepulchrorum petras solummodo tangente, infinita eisdem corpora, præter omnium Philosophorum opinionem & commune eorum placitum, (A*

Iob 14.

Iob 9.

priuatiōe ad habitum non datur regressus,) & vulgi iudicium, (quod ait: Putasne mortuus homo rursus uiuat:) egredientur. Hoc ipsum tu olim o Iob confessus es, Et rursus cir. umdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum saluatorem meum: & post te Euangelista. Congregabuntur ante eum omnes gentes.

Isa. 13.

Vere omnes. Cui sententiæ Isaias etiam ad stipulatur, *Visitabo super orbis mala. & contra impios iniquitatem eorum: non ait, super mala Iudæorum, gentilium, Christianorum, sed in genere, super orbis mala: quæ Paraphrastes Chaldaus ita interpretatur, super habitatorum orbis mala. Vnde apparet, omnes omnino homines hic apparituros, vt de nefarie vel*

bene actis mercedem recipiant. Omnia quoque hic delicta disquirentur, & rigidissime punientur: hic habebitur quæstio de Antiocho Epiphane & Eupatore; qui variis Iudæicam gentem modis afflixerunt: hic puniatur fastus & arrogantia Iuliani Apostatæ, qui primus à morte Perſtinacis auro sibi & largitionibus ad Imperium viam struxit: hic redarguetur intolerabilis illa Ioannis Constantinopolitani Patriarchæ superbia & ambitio, qui primus schismatis, quo Græci etiamnum infecti sunt, auctor exstitit, ac primus sibi Vniuersalis & Oecumenici nomen, soli Rom. Pontifici diuina concessione debitum, usurpare ausus fuit. Atque hoc est quod Prophetæ ait: *Super orbis mala.*

1. Mach. 16.
2. Mach. 10.
Zozim. lib. 1.
Bayon. 10. 8.

Certo namque certius est, omnes ad iudicium venturos, mortuos omnes vnico momento resurcturos: vix enim iudicium fuerit indictum, quin omnes mox beatorum animæ cælo descensuræ sint, damnatorum vero inferno egressuræ, suis vt corporibus rursus coniungantur, quorum cineres & pulueres hinc inde sparsi Angelorum ministerio in vnum coaceruabuntur: illæ quidem vt corporibus suis cælestem gloriam communicent, quæ olim ærumnatum pœnarumque focia existeret: hæc vero, vt infausta ac misera corpora secum ad inferna rapiant, quoniam illa in peccando auxiliata sunt. Hæc porro inter vtraque erit differentia, quod hæc quidem deformia, foeda, visuque horrenda & monstrosa futura sint, electorum vero pulchra, agilitate, subtilitate, splendore & impossibilitate dorata. Innuere id videtur Apostolus dicens: *Canente tuba mortui resurgent incorrupti. Quod figuris aliquot notius faciam.*

1. Cor. 15.

Esther, quæ tenuiter apud Mardocheum educata erat, cum in Assueri potentissimi regis coniugem adoptata esset, ita disponente sorte & superis, haud ingrata in benefactorem exstitit, sed suæ sollicitatis participem reddit: siquidem eum morti, ad quam cum vniuerso Iudæorum populo Aman inuidia condemnatus erat, eripuit, purpura & cocco vestiuit, & secundum à Rege

Esth. 8.

Rege in aula Persarum fecit: adeo ut qui vili prius membra sacco & cilicio cooperuerat, auro & murice regio indutus fuerit. Quam præclara sub hacce figura latitant mysteria! Per coniugem hanc regiam, intelligamus animam, quæ à primo creationis suæ tempore, in miseri huius corpusculi velut pauperis Mardochei tugurio ac familia educata, eælestem deinde gratiam adepta, & ad gloriæ coronam euecta, ne ingrata se erga nutritium suum (corpus inquam suum, quod tot olim pennis, ærumnis, austeritatibus, mortificationibus, pœnitentiisque ipsa afflixit) exhibeat, melioris id sortis suæ participes reddet: ideoque vitam ei immortalitate & impassibilitate datam, conseruabit, regioque id schemate induet, cum vestibus gloriæ, claritate inquam, subtilitate, incorruptioneque, ipsum circumdabit: adeo ut quod vili prius & lacero sacco in sepulchro indutum fuit, auro & gemmis renitens, regificoque habitu amictum, resuscitandum sit. Ecce & aliam.

1. Reg. 17.

Dauid quamdiu patris greges custodiebat, & Goliadas ei expugnandus restabat, pastoritio & vili habitu indutus fuit, sed postquam ex agro in urbem commigravit, victoriamque aduersus Goliadam obtinuit, & regalibus vestibus ipsius scilicet Saulis paludamento circumdatus fuit. Docemur hic, quamdiu miserum hocce corpus in vitæ huius agris commoratur, suosque greges, id est, sensus & facultates aliasque potentias propemodum brutales pascit, & ingens mundi gigas adhuc restat debellandus; plebeio amictu, scilicet mortali, morbis obnoxio, passibili & corruptibili, indutum esse, & à mendico & inope parum aut nihil differre: sed nouis, mox ut rusticitatem exiit, deque inimicis victoriam retulit, exuuiis rutilaturum, splendidum & nitidum futurum, & ad instar regis alicuius induendum. Ita id namque prædixit Psaltes, *Conscidisti saccum meum & circumdedisti me latitia.* Id est, scio Domine, in magno illo resurrectionis die è lacero hoc & vili corpusculo, aliud te nouum paraturum indumentum; ut, scilicet, vilibus, quibus modo circumdatum est panniculis, ab-

Psal. 29.

Tom. 4. Bessai Advent.

iectis, pretioso habitu & regio schemate resurgat.

Sed quid? ad alteram iam orationis partem deuenieram, & ignorabam: ipse scilicet vestimentorum fulgor & nouitas extra meam me abripuerat.

Dico igitur, vti & prius pluribus dixi, supremo & illo vere metuendo die, omnes omnino homines coram summo tribunali apparituros: stabilit hancce meam sententiam certissimam calculo suo Paulus, *Omnes, inquit, stabimus antetribunal Christi, ut & alibi, Omnes nos manifestari oportet antetribunal Christi, & quia nemo excipitur, aut excusationem poterit prætexere, dixit oportet; ait etiam nos, quia omnes in persona illic comparebimus, nec procuracionem vllus mittere poterit, aut negotia afferre ob quæ excusetur.* Omnis denique, quoniam tam reges & Imperatores, quam plebei & ignobiles hic citabuntur. Sed non eadem omnium erit facies & habitus; peccatores enim apparebunt tetri, deformes, & horridi, puluerulenti; electi è contrario, rutilantes, nitidi, splendidi, atque instar siderum solisque radiantes: O dignum notatu discrimen quod egregius iam conceptibus decorabo.

1. Cor. 5.

Rom. 14.

Rebecca filia Batuel, neptis Nachor (qui fuit frater Abrahamæ) vxor Isaac, geminos eodem partu effudit, Iacob & Esau, sed moribus inter se dissimillimos; hic namque instar vrsi pilosus erat & horridus; ille vero leuis & mollicellus. Ita quoque ex eadem valle, velut vtero, magno illo iudicii die, duo fratres vterina egredientur, iustus nimirum & peccator, sed qualitatibus inter se penitus differentes: erit ille pulcher & delicatus; hic vero deformis & horridus. Huc quoque facere videntur ea quæ Psalmographus initio Psalmorum scripsit, *Non sit impius, non sit; Psal. 1. ideo non reuertent impius in iudicio, neque peccatores in consilio iustorum:* id est, cum gloriosis & splendidis iustorum corporibus, ecce & alium.

IV.

Gen. 25.

Eadem fornace egredientur prunæ ardentes, & carbones attri. Ita ex ardente diuinorum iudiciorum fornace corporea iustorum velut scintillæ viuæ (tamquam scintilla Sap. 3.

S

in

in arundinetis discurrent,) egredientur, & simul impiorum, qui sunt veluti carbonis mortui (sicut carbonis ad prunas, ait sapiens.) Sed multo id apertius Ieremias inuuit in Threnis, Demigrata est super carbonis facies eorum, & non sunt cogniti in plateis: adhaesit catis eorum ossibus, aruit, & facta est quasi lignum.

Gen. 41. Vidit olim Pharaeo vno in prato septem boues pingues, obesos, torosos, & bene compactos, alios item septem deformes, & macilentos, qui vix praemacis ossibus haerebant. Scio Iosephum somniorum interpretem de septem fertilitatis annis, & totidem sterilitatis, qui Aegyptiis imminabant, id exposuisse. Sed quid ni post hoc (vt scriptura fecunda est & circumdata varietate) ad nostrum propositum detorqueri? scilicet eadem valle Iosaphat, quae velut pratum futura est, egressura, non quidem septem, sed infinita (ita namque septenus numerus in sacris literis saepe capitur) corpora macilentia, deformia, hispida, horrida, inculta, qualia futura sunt impiorum, & totidem nitida, pulchra, pingua & visu iucunda, id est, iustorum, & ad aeternam gloriam destinatorum.

Ecquod tunc erit iustis gaudium, Auditores, ecquae letitia ac iubilis, quando splendida illa anima, diuinis dotibus insignita corpus iterum redamabit: Quae signa edet exultationis? quibus eam verbis corpus allocuturam putamus? his credo vel similibus: Huc accede o ter beatum corpus, accede carissima & indiuidua socia, intra in gaudium Domini tui, mecum esto haeres caelestis gloriae & beatitudinis, & particeps gaudiorum exultationisque, vt & dolorum fuisti, *Vna patiens, vnaque gloriam suscipiens cum collega corpore, ait apud Oecumenium in Comment. Methodius.* Sed quoniam gaudio perfundentur, quanta dulcedinem intrinsecus corpora sentient, quando sibi sepulchris egredientibus ad stare videbunt Angelos, qui magno amoris & benevolentiae signo se amplectentur & stringent, atque his vel similibus verbis alloquentur? Venite electi venite

benedicti, venite caeli & caelorum deliciae, venite, quoniam ita aequum est, venite & audite sententiam quam pro vobis iudex noster hodie pronuntiabit.

Numquamne vobis eum perpendistis gaudium illud Patriarchae Ioseph, quo perustus est, quando duobus annis in carcere Aegyptio transactis, eodem eductus purpura indutus est, cotam Pharaone in gloria stetit, & totius Aegypti Dominus est constitutus? Porro ipsa beatorum letitia exultatioque longe, mihi credite, maior erit, quando nimirum ab Angelis e terra visceribus, in quibus tanto tempore latitarunt, educti, gloriae habitu circumdabuntur, ante Deum apparebunt vt principes, & in regno caelesti aeterna beatitudine perfundentur. *Post-Math. 26. dicit paratum vobis regnum a constitutione mundi.*

E contra vero quantum erit impiorum tormentum, quis dolor & cruciatus, quando infelices illa animae corpus reperere coactae lamentabuntur & ingemiscunt? Eheu maledicta, inquam, corpora, maledicta dies, quae esse coepimus: propter vos aeternis, cheu! modo supplicii addicimur. Sis igitur particeps poenarum & cruciatuum perfida caro, quae scelerum & peccatorum socia, & administra exististi. Toties, o maledicta lingua, proximi tui famam denigraisti: toties, o infelices oculi, voluptatum mearum procerata lasciuo intuitu tuistis: luite igitur modo supplicia, impudicitiae vestrae mercedem accipite. Quomodo vero metuent & tremant; quomodo aestuabunt, quando lateri imminentes videbunt satellites illos infernales, tortores illos immanissimos? Nullum siquidem tunc eis aliud supererit solamen, quam lamentari, & orare vt à montibus obrui possint. *Tunc in ipient dicere montibus, Cadite super nos: & collibus; Operite nos.* *Luc. 23.*

At soli iusti hic exultabunt & plaudent *(lata situr iustus cum viderit vindictam)* mirabilisque hic rerum fiet conuersio. nam qui seiplos hic diiudicauerunt, & examinarunt, nudipedes fuere, aspero membra cilicio domuerunt; tunc gemmis & auro rutilabunt: qui vero in purpura & bysso superbierunt, genio

Iob. 14.

nio & ventri indulserunt, molli in pluma dormierunt; laceri tunc & pannosi, Iroque pauperiores, & maxime infames erunt. Quod ex verbis illis Jobelicui: *Cunctis diebus nunc mitorio, exspecto donec veniat immutatio mea.* Id est, scio vitam hanc Domine in aliam commutandam; scio etiam eos, qui in hoc mundo sericum, byssum, coecum induti Reges imitantur, in altero nudos, inopes ac velut mendicos fore: qui vero hic miselli videntur, miseris & ærumnis oppressi gemunt, in foribus mundi huius iacent, in altero instar Principum futuros. At, quod me in hisce meis calamitatibus & ærumnis consolatur, est, quod sperem eas in meliorem lætoremque aliquando fortunam commutandas.

Noli, quasi de resolo loquens, dicere de Job, *immutatio mea*; sed dic: *immutatio nostra.* Erit enim renouatio quædam vniuersalis & metamorphosis toti adeo orbi communis, cum omnes coram iudice hoc gentes congregandæ sint. Quanta, Deus bone, hic tunc hominum turba ac multitudo colligetur; illic omnes mundi nobiles, Ecclesiastici, & mechanici conuenient! Erit tunc quoque vniuersi orbis descriptio, non quidem sub Augusto Cæsare, sed sub regum Rege Jesu Christo. Sed quoniam in loco omnis hæc multitudo congregabitur, quoniam in angulo, quo mundi cardine concilium illud generale peragetur?

V. Quo in loco iudiciū futurum sit.

Iob. 3.

Act. 2.

Prophetæ id aperte dixisse visi sunt. Joel enim, qui sub initio principatus Manassis floruit, & Ierusalem à Babyloniis diripendam præuidit, aperte demonstrat, haud procul ab vrbe Ierosolymitana, iuxta montem Oliueti, congregationem hanc gentium fore; *Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis ibi.* Eundem etiam locum Apostolis designarunt Angeli, vt in Actis legimus, cum dixere: *Hic Iesus, qui assumptus est à vobis in caelum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.* Constat autem Christum è monte Oliueti caelos petiisse haud procul à valle Iosaphat, (quæ vox Hebraice sonat iudicium,) sequitur itaque eodem illum lo-

co ad iudicandum venturum. Cui opinioni suffragatur S. Hieronymus in tertium Jo-
Serm. de pœ-
 elis caput commentatus; nec non Chryso-
nit. tom. 5.
 stomus, cuius hæc sunt verba: *Vallis est, qua dicitur Iosaphat, in qua Iudex celestis populos discutit, & omnes gentes examinat.* S. Thomas
In 4. sentent. dist. 48. q. 1. art. 4.
 vero aperte id à Scripturis diuinis putat posse colligi, & imprimis è verbis illis Angeli superius recensitis, Actorum i. e. quibus probatur, CHRISTVM haud procul à monte Oliueti ad iudicandum descensurum, quemadmodum & illinc ad caelos in gloria triumphator ascendit, Deinde è verbis Psalmistæ: *Deus autem Rex noster operatus est salutem in medio terræ*, id est, Ierolymæ; quæ iuxta Iosephum, libro 3. de bello Iudæico, cap. 3. Hieronymum in 5. caput Ezechielis; Hilarium can. 35. in Matth. Cyrillum Hierosolymitanum Catech. 13. & venerabilem Bedam, de locis Sanctis cap. 3. aliosque magni nominis auctores, in medullis orbis sita est. Atqui vniuersalis adeoque omnium salus in extremo illo iudicio fiet; ergo iudicium in mundi medio, circa Hierosolymam, in valle Iosaphat peragetur. Porro nemo sani iudicij dixerit, hoc de primo Christi aduentu debere intelligi; vbi enim Vulgata verit, *operatus est salutem.* Hebræa habent, *Iesuhor*, id est, *salutes*; de secundo Domini aduentu id intelligendum esse, manifestum fiat, in quo cum de corporis, tum de animæ salute agetur.

Deinde, præterquam quod sacris id testimoniis probetur, rationibus id etiam variis euinci potest, nimirum quod locus ille huic rei maxime quadret. Primo, quia vallis hæc in medio terræ est, & eiusdem quodammodo centrum. Quandoquidem igitur misericordiae iudicium in centro terræ factum est, iuxta Psalmistam: *Rex autem noster ante saecula operatus est salutem in medio terra*; æquissimum quoque erit, vt in eodem & iustitiae iudicium peragatur. Secundo, ait Matthæus, iudicem hunc Angelos emissurum, qui à quatuor mundi plagis electos congregaturi sunt: *Et mittet Angelos suos cum tuba & voce magna; & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis caelorum usque ad terminos eorum*; facillima porro

congregatio ex angulis & extremitatibus ad medium fieri solet. Equum est igitur & rationi maxime consentaneum, iudicium vt in mundi medio instituat. Tertio, Domini gloria & triumphus quo maior fit, par videtur & æquum, illo in loco ab eo homines iudicati, in quo ipse ab hominibus olim iudicatus & condemnatus fuit: Et sane maior, mea quidem opinione, magno alicui principi, summa cum infamia regno à suis exacto honor videtur, in illud ipsum regnum denuo magna cum gloria restitui; quam aliud hereditario iure, aut dono à quoquam accipere. Ita quoque rationi consentaneum videtur, Christum, qui natura totius vniuersi Rex est, cum Hierosolyma, quæ regni eius metropolis est, & optimo ad eum iure spectat, expulsus sit, eodem reuerti, inque pristinum regnum summo cum honore & gloria, vnde eiectus olim fuerat, restitui. Porro in medio mundi condemnatus, in crucem actus, & regno priuatus fuit, quamobrem necesse est, vt ibidem velut Iudex & rex gloriosus appareat.

Quarto, videtur vallis hæc à longo iam tempore cœlitus destinata, in qua iudicium illud vniuersale institueretur, velut locus Deo ad inimicos, id est, peccatores redarguendos, castigandos, & confundendos accommodatissimus. Loca namque in quibus mortem & passionem pertulit, sanguinemque pretiosum effudit, iis ostendendo, dicet, Videte ingrati, urbem illam Berbleem, in qua vestri causa intempesta nocte natus sum, & in præsepio reclinatus: videte desertum, in quo pro vobis quadraginta diebus ieiunavi, videte templum, in quo toties ad sudorem vsque in peccata vestra debachatus sum, vos coargui, legemque Euangelicam & perfectionis viam edocui: videte montem Oliueti, circa quem latronis instar vinculis alligatus fui & comprehensus: videte ingrati & perfidam illam urbem Hierosolymorum, in qua delusus & opprobriis saturatus, flagellis cæsus, & ad mortem inique fui condemnatus: Videte denique Caluarie montem, in quo mortem subij. sanguinem pro vobis ef-

fudi, & illadem malorum cruciatuumque perpellus sum: ô impropria intolerabilia!

Refert Plurarchus Manlium virum generosum, & victoriis plurimis nobilem, sed ob nescio, quod facinus in Rempublicam admissum morti ad iudicatum, cum ad supplicij locum traheretur, atque eminus saxum Tarpeium & Capitolium conspiceret, è quo Gallos Senones olim depulerat, vitamque discrimini exposuerat, iudicibus id monstrasse, atque ita eorum ingratitude reprehendisse, suaque in Rempublicam collata beneficia exaggerasse, vt eum supplicio addicere ausi non fuerint, sed indemnem dimiserint. Hoc quidem apud Ethnicos; sed quantum erit illa infamia & confusio, quando Iudex ira iustissima incensus, summa cum maiestate, omnibus comitantibus Angelis, ad locum, in quo olim mortem & passionem pertulit, veniet, atque iis à quibus olim condemnatus fuit, loca demonstrabit, velut noua quædam Capitolia, in quibus strenuus ille Manlius pro eorum salute tot discrimina adit? His igitur improprietis optime vallis hæc Josaphat conueniet, in qua omnes gentes ante ipsum congregabuntur.

Quid? omnesne hic congregabuntur? hocine fieri potest? vallisne hæc tot myriades hominum capit! Qui hoc fiet? Vltimus ne tende ô humana curiositas, hocque indagare noli. Quomodo credas, tot animalium genera diluuij tempore in Arca Noë potuisse contineri? Ad hæc, qui fieri posse putas, vt tot damnatorum corpora post iudicium in inferni angustiis coarctentur, in quibus tamen extreme & in vltimis etiam pedum manuumque articulis exercuabuntur, atque acerrimum ignem sentiant? Hic autem vos scire velim, vt obiter dicam, in generali hac hominum congregatione, electorum ac beatorum corpora, propter singularem agilitatem aliasque dotes supernaturales, quibus dotata erunt, in aere volatura, atque ad instar aquilarum in altum se liberatura. Est hoc Apostoli iudicium: *Demones, qui viuimus, qui relinquitur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Christo* In

Quomodo omnes homines in hac valle consistunt.

1. Thess. 4.

in aera. Damnatorum vero forsitan Deus infinita sua virtute ita coangustabit, vt nullum horum occupent; vel erit illic forsitan corporum in se inuicem penetratio: itaque ante eum congregabuntur omnes gentes.

Eritne igitur iudicium hoc vniuersale? omnesne ante tribunal hoc cōparebunt? quid Angeli hic opus habent iudicari? Quid a lōgo iam tempore damnati, & diaboli hoc egenti iudicio? Quid ni? Scriptura falli nequit, dicens: omnes congregabuntur; Angeli quidem, vt accidentalem quandam mercedem, idque propter sollicitudinem & curam, quam in hominibus seruandis habuere, recipiant: diaboli autem, vt noua quædam supplicia, propter infinitarum animarum ruinam, quas præstigiis & tentationibus suis ad inferos traxere, sustineant. Testem hic habeo Paulum, *Nescitis quoniam Angelos iudicabimus*: id est dæmones. Damnati hic quoque iudicabuntur, non quod eorum scelera hic denuo examinanda & discutienda sint, nam, qui non credit, iam iudicatus est: sed quod hic condemnandi sint, eo modo quo ij, qui Reipublicæ interitum molliunt, & aduersus eandem conspirant, qui prius ad necem rapiuntur, quam eorum causa ad iudicium veniat subfessia. Atque ita dicendum, omnes omnino homines ante iudicem hunc comparituros.

Porro egregiam iudicandorum distinctiōnem ponit Magister Sententiarum, quam ex Sancto Gregorio hausit: *Alij, inquit, iudicantur, & pereunt, alij non iudicantur, & pereunt, alij iudicantur, & regnant; alij non iudicantur, & regnant;* quod reperit & Richardus de Sancto victore, sed aliis verbis: *Sciendum est autem, quod quatuor sunt genera hominum, iudicati & damnati, iudicandi & damnandi, iudicati & saluati, iudicandi & saluandi.*

VI. Quid vero dicemus de paruulis, qui non Nū paruuli dum nati in vtero materno suffocati sunt; ante baptis- quid de iis, qui sine circūcisione in Lege Mo- mū mortui saica, aut sine baptismo in lege Euangelica hic appari- mortui sunt? intereruntne omnes iudicio tuti sint? huic? ane data sententia cōdemnabuntur?

Perplexa hæc quæstio est, de qua plures merito, variis allatis rationibus, dubitant, eamque in controuersiam vocant.

Prima dubitandi ratio hæc est. Scriptura cum de iudicandis agit, non nisi bifariam eos distinguit, aliquos scilicet à dextris collocat, quos per agnos designat; aliquos vero à sinistris, quos per hædos denotat. Paruuli autem neutris horum annumerari debent, nec cum illis ad dexteram collocari, cum diuinam maiestatem propter originis noxam, cuius rei sunt, intueri non mereantur: multo vero minus cum his ad sinistram, cum nullum crimen actuale commiserint, ac proinde ab omni sensibili pœna immunes sint.

Secunda. Neutra quoque sententia, quam Iudicem tunc daturum Scriptura tradit, in eosdem quadrare poterit: neque enim damnari poterunt, quod opera misericordiæ, vt damnati facere neglexerint; nec etiam mercedem propter eadem, vt electi, recipere: quippe, qui numquam vixerint, vel si vixerint, ad ætatem non peruenerint, in qua eadem exercere potuissent. Non sunt tamen plures quam duæ sententiæ, & neutra harum in eos quadrat: ergo iudicio huic vniuersali in quo de admissis criminibus, virtutibusque omissis disceptabitur, non intererunt. Ecce & aliam.

Daniel Propheta cum de iudicio & resurrectione mortuorum ageret, scribit plurimos, qui modo in sepulchris dormiunt in funesto illo die resuscitandos, hos quidem vt vitam æternam ingrediantur, illos vero vt ignibus sempiternis addicantur; *Multi de his, qui dormiunt, euigilabunt, alij in vitam æternam, alij in opprobrium.* Et quoniam dicit multos, & non omnes, credibile est aliquos non resuscitandos, nec ad gloriam, nec ad supplicium: at inter hos quosnam numerare melius possemus quam paruulos? Deinde, innocui illi paruuli cœlestis gloriæ participes esse nequeunt, quia baptismo carent, nec ad infernalium supplicia detrudi, vt pœnam sensibilem patiantur, quæ non nisi ob crimina actualia infligitur. Cum igitur iudicium non nisi de cœlesti gloria beandis, aut infernum adituris habendum sit, sequi-

tur paruulos in hoc iudicio diiudicandos non esse.

Paruulos mortuos sine baptismo verisimile est resurrecturos.

Apoc 20.

Matth. 25.

Rationes hæc validæ quidem & firmæ videntur, credibilis tamen est eos cum cæteris resurrecturos, & non secus ac cæteros iudicandos. In hoc inclinare videtur Scriptura; Joannes enim in Apocalypsi de iudicio loquens ait: *Et vidi mortuos magnos & pusillos stantes in conspectu throni.* Per pusillos hos quid verat intelligere paruulos in ventre matris extinctos? Legitur adhuc in Euangelio: *Congregabuntur ante eum omnes gentes;* nam si aliqui iudicio huic non interessent, frustra omnes hic legeremus. Eiusdem opinionis est & D. Thomas, duabus potissimum nixus rationibus, iisque irrefragabilibus, quarum hæc prima est. Ad hoc generalis omnium resurrectio necessaria videtur, ut, qui resurgunt, mercedem, aut pœnam iuxta merita, vel demerita recipiant; at omnibus in genere deberetur merces, aut supplicium, tum ob merita; vel demerita propria, tum aliorum; inter quos numerare etiam possumus paruulos, qui debita patris sui Adam nondum penitus persoluta persolvere cum cæteris etiam tenentur. Necessè est itaque eos vna cum cæteris resurrecturos, & coram iudice apparituros, ut ab eo sententiam condemnationis recipiant.

Rom. 5.

Alteram hanc statuit. Gratia Jesu Christi infinitis partibus maior est atque efficacior ipso peccato Adami, ut Paulus ad Romanos pluribus indicat: qui peccatum patris Adami aperiit, quæ exinde in omnes pertransiit; Christi vero meritum resurgendi initium dedit. Necessè est igitur, omnes à morte ad vitam resurgere, & iudicio huic interesse, ut ita Christi meritum omnibus resurrectionis gratiam elargiatur, quemadmodum primi parentis & peccatoris delictum omnibus mortem & damnationem attulit. Sequitur hinc igitur, paruulos ad iudicium venturos, & Euangelistam verum dixisse dicendo: *Congregabuntur ante eum omnes gentes.*

Quis erit tunc dolor miserorum illorum parentum, patrum, inquam, ac matrum, qui procurato infantium abortu, vel nimia sua

negligentia, eos, non accepto baptismi abuerius originale peccatum remedio extincti passi, in causa fuere, cur in æternum diuinæ maiestatis conspectu priuentur? Tunc nimirum sortem suam deplorabunt, tunc errorem sero licet agnoscent. An non graue fuit Ezechia Regi audire, filios in captiuitatem Babylonicam trahendos, & interregios Eunuchos connumerandos? sed maior profecto patrum horum crux erit, cum, non dico audient, sed oculis suis coram videbunt, liberos in æternum Dei consortio priuandos, & instar Eunuchorum & mancipiorum in sempiternum, in aula Ditis, qui verus Babylonis, id est, confusionis Rex est habitaturos? Neque enim dicere poterunt, ut Job olim amissis liberis: *Dimite me, ut plangam paululum dolorem meum;* nec ad imitationem Davidis mortuo paruulo è Bethlebec nato, fæccis & cineribus sese cooperient; septemque diebus plorabunt, sed luctus erit perpetuus, nulloque vniquam æuo terminandus, quod seiant nulla se illis ratione posse succurrere. Vere igitur vos infelices ô innocui! ac plurimis fors vestra lachrymis deploranda est. Concludemus igitur, vos hic vna cum cæteris hominibus apparituros, & verissimam Euangelistæ sententiam esse: *Congregabuntur ante eum omnes gentes.*

Esaï. 39.

Job. 10.

2. Reg. 11.

Matth. 25.

Sed iam frena orationis contrahenda finisque dicendi faciendus. Recordamini igitur, Auditores, nouissima vestra, recordamini, inquam, omnes coram iudice hoc comparituros, iudice seuerissimo, strictissimo, qui delicta etiam vel minima discurret, & à nemine datis muneribus corrumpi poterit. Cogitate, necessè est, vel ad dextram, vel ad sinistram collocari, inter electos, vel reprobos constitui, salutis æternæ, vel damnationis interminabilis sententiam audire; quam si assidue mente cogitationeque pertractaueritis, facile vos à peccando continebitis.

Tu vero vniuersalis ac summe hominum, Angelorum, ac dæmonum iudex, nouissimum memoriam, ac iudicij huius rigorem animæ nostræ laminæ profundissime insculpe. Deinde præsta, ut, quando ad iudicium veneris,

veneris, & generalem hunc conuentum celebras, ab hœdis sequestrati, in dextra parte consistere mereamur: vtq; corpora hæc nostra sepulchris egressa; pelle propria conuicta, ossibus compacta, animaq; denuo subintrante redanimata fiat, vt ipse olim promissisti, instar solis rutilantia, instar stellarum rerumq; cœlestium in corruptibilia, denique gloria cœlestis gaudiique participent, vt olim dolorum & ærumnarum participarunt; & quoniam, ô Iudex maxime tremende, summæque maiestatis, omnes in valle Iosaphat, loco ad iudicium hoc peragendum peridoneo, comparere necesse est; nobis hoc, obsecro, bene cedat, vt, postquam latam pro nobis sententiam tuleris, in vitam æternam, quæ vltima & summa felicitas est, ingredi valeamus; cuius nos compotes reddat, qui viuit & regnat, in sæculorum sæcula, Deus. Amen.

FERIA SEXTA.

DE EXAMINE QVOD IN IUDICII DIE INSTITUETUR.

Partitio.

1. De memoria præteritorum & futurorum usurpanda.
2. De personis iudicii.
3. De horrendo rigore iudicii.
4. De libris aperiendis.
5. De examine Iudicis.
6. De peccatis nudandis.

Memorare nouissima tua, & præsertim seuerum examen quod in iudicio habebitur, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGVRA.

Matth. 25. **D**ives quidam pater familias, relicta domesticis omnium rerum & facultatum administratione, thesaurisque iis ad negotiandum, interea dum abisset concredito; abiit in regionem longinquam, procul à do-

mo & patria. Post longum deinde temporis spatium reuersus vocauit ad se seruos, rationemq; ab iis traditæ pecuniæ postulauit: singulorum vero rationibus diligenter examinatis, quos fideles & industrios in negotiando repetit, præmiis amplissimis affectos & laudibus; se dimisit: quos autem rerum suarum negligentes & socordes nihil fecisse lucrari comperit, acriter correptos crudelibus & æternis suppliciis addixit. Veritas parabolæ huius visceribus cœclusa, hæc est; Dominum sc. nostrum Iesum Christum, hominem illum patrem familias, opulentum vt qui maxime, in die ascensionis ad cœlos, è mundi huius domo exiisse, vt in longinquam regionem secederet: in qua cum iam propemodum mille sexcentis annis hæserit, relictis interea nobis qui natura eius serui & subditi sumus; gratiarum suarum thesauris, sanguine inquam pretioso; cruce, meritis: tandem aliquando, cum tempus superna dispensatione præfinitum aduenerit, reuersurum vt rationem nobiscum ponat: & quos tunc repererit, concreditis talentis bene & debite vsos esse, æternam illis beatitudinem in mercedem & compensationem collaturum: quos vero inuenerit datam gratiam male impendisse, acriter castigaturum, perpetuoq; incendio mancipaturum. Et paucis vt complectar, delineatum hic & rudè quadam Minerua adumbratum videmus examen illud, quod in extremo iudicio Iudex ille vniuersalis instituet; examen illud nouum, inauditum, strictissimum, in quo vix iusti ad obiecta poterunt respondere. Ipsum porro latius deducturus sum præsentis horæ spatio, si solitum S. Spiritus auxilium, Mariæque aduocatae nostræ patrocinium non denegent. Angelicam idcirco omnes salutationem repetamus.

Ave MARIA.

Docuit olim Pythagoras, duorum potissimum temporum homini rationem habendam, temporis nimirum matutini, quo quid toto die agendum sit prospicere oporteat; tum vespertini, quo quid eodem actum est, ad examen & trutinam reuocandum est. Idem vt faceremus monuit nos hisce verbis Seneca; *Animum quotidie ad rationem reddendam*

I. Duorum temporum memoria suavit Pythagoras. Lib. 3. de ira cap. 36.